

Maak u geen zorgen

Voorganger: Ds. Stella Muns

Lezingen:

1^e schriftlezing: Psalm 62

2^e schriftlezing: Matteus 6:24-34

Een tijdje geleden zag ik een stukje van Planet Earth over woestijvogels. Als de jongen uit het ei zijn vliegen de vaders dagelijks 200 km heen en weer 200 km terug om voedsel voor ze op te halen, elke dag 400 km in de hoop dat ze het overleven en niet bij het fourageren opgegeten worden door andere dieren, bepaald geen onbekommerd leven en wat een inspanning die vadervogeltjes leveren! Ik betrapte mezelf op de gedachte: je kunt wel merken dat Jezus niet naar P E heeft gekeken, als hij het heeft over de vogelen des hemels - die niet zaaien en oogsten en geen voorraadschuren vullen en toch voedt jullie hemelse vader ze, zo simpel gaat het helemaal niet bij de vogels. Zo onbezorgd zijn ook de vogels in mijn achtertuin niet met al die katten in de buurt. Natuurlijk is het niet mijn bedoeling met al dan niet alternatieve feiten de poëtische taal en boodschap van Jezus onderuit te halen. Maar ja, maak je geen zorgen, ik had wel even de neiging er een groot vraagteken achter te zetten bij dat thema van vanmorgen. En tegelijk is het ook een cadeautje van het oecumenisch leesrooster met zulke prachtige teksten vanmorgen, Psalm 62 en dit gedeelte uit de bergrede, waarmee we op deze 50ste dag voor Pasen de poort naar de komende 40dagentijd door mogen gaan.

Hoe kunnen we ons geen zorgen maken; hoe kunnen we rust vinden voor onze ziel, zoals David het in Psalm 62 het zegt. En dat terwijl de stress enorm is, bijvoorbeeld onder jong volwassenen, twintigers, dertigers is burn-out in het laatste decennium enorm toegenomen. 64% Van de vrouwen rond de 30 voelt zich structureel te gehaast, jongeren hebben ast van keuzestress en onbedwingbare prestatiedwang, als je hier iets over opzoekt op internet krijg je ontelbare websites met tips en workshops en cursussen hoe hiermee om te gaan, mindfulness, meditatie, omgaan met slaapproblemen - alleen al daarvan zou je keuzestress krijgen. De top 5 van klachten van mensen die dergelijke sites bezoeken

1. Piekeren / zich zorgen maken
2. Sneller geïrriteerd raken
3. Opgejaagd / rusteloos gevoel
4. Slechter concentratievermogen
5. Lichamelijke klachten

maak u geen zorgen, ik blijf u niet vermoeien met een opsomming van dit soort lijstjes en feiten. Gelukkig

zijn wij nu hier en mogen we hier zomaar zijn, een uurtje zingen, bidden, stil zijn, zonder gsm, zonder appjes, facebook, gewoon maar zijn die we zijn en op adem komen. Zouden de zorgen om alles in ons eigen leven, werk, familie, gezondheid, toekomst, ons land, vluchtelingen, de hele wereld daardoor verdwijnen? Gewoon maar vertrouwen, God zorgt voor ons. Heb je niet al vaak genoeg in je eigen leven gemerkt dat het zo eenvoudig niet gaat? En Jezus zelf dan, die bloed zweette in de tuin van de olijven, die leefde toch ook niet zorgeloos en onbekommerd? En trouwens David spreekt in de psalm van vanmorgen over de bedreigingen, de vijanden, die hem bestormen, hij is als een wal die op instorten staat. Die nee, geen eenvoudige naïeve preek over 'wie maar de goede God laat zorgen'.

Maar hoe dan wel?

Zoek rust, mijn ziel, bij God alleen, van hem blijf ik alles verwachten zegt David.

Het gaat over de ziel en rust en over God, En de verbinding tussen die drie. Vertrouw op hem, mijn volk, open voor hem uw hart. God is ons een schuilplaats.

In een preek over Psalm 62 zegt Dietrich Bonhoeffer in 1928 daar iets indringends over:

Dat woordje 'ziel' klinkt zo vreemd temidden van de verwarring en het geschreeuw van de stemmen die zichzelf aanprijzen. Het heeft een zo rustige en stille klank, dat het nauwelijks meer uitkomt boven het razen en woeden in ons innerlijk. Maar het heeft een klank van grote verantwoordelijkheid en ernst: jij, mens, hebt een ziel. Let op dat je die niet verliest, dat je niet op een dag ontwaakt uit het gewoel van het leven - zowel beroepsmatig als privé - en ziet dat je van binnen hol bent geworden, een speelbal van gebeurtenissen, een blad waarmee de wind speelt, en dat uiteindelijk verwaait; dat je geen ziel hebt. Mens, let op je ziel!

Daar wist Jezus ook van. Niet voor niets trok die zich op bepaalde momenten terug uit het gewemel om in de stilte met God te zijn. Al gaat het bij de verbinding tussen de ziel, ons diepste innerlijk, en rust en God om iets heel anders dan afwezigheid van lawaai en drukte,

ook temidden van alle onrust kan de ziel afgestemd zijn op innerlijke rust en op God, is mijn overtuiging. Het gaat over een innerlijke gerichtheid waarover Jezus juist spreekt in ons gedeelte.

Want wat is het kader waarin de woorden van Jezus staan?

Al die mooie woorden over niet bezorgd zijn worden voorafgegaan door 'geen 2 heren dienen. Niet God en de Mammon' en 'zoek eerst het Koninkrijk van God en zijn gerechtigheid'.

Hij geeft ons dus een oriëntatiepunt bij alle keuzestress in ons leven niet de Mammon, en Mammon betekent: vermogen. Meer dan alleen geldelijk vermogen, maar ook zoiets als status, prestige, positie. Dat dus niet als oriëntatiepunt. Dat is best wat, dat kan je bijvoorbeeld bezig houden als je je afvraagt: wie ben ik straks als ik met pensioen ben. Zonder mijn werk waaraan ik altijd mijn prestige, betekenis aan ontleende?

Of: wie ben ik, die door mijn ziekte geen betaalde baan kan hebben, wat is mijn betekenis, wat is dan de zin van mijn leven? Logisch dat een mens daarover kan piekeren.

'Kijk naar de vogelen des hemels en de leliën des velds. Ze spinnen niet en arbeiden niet en toch zijn ze mooier gekleed dan Salomo'.

God weet dat dat bij de mensen niet vanzelf gaat. Misschien kunnen we het zó horen:

'Kijk naar de vogels en de bloemen, die zijn alleen maar wat ze moeten zijn, die doen alleen maar waarvoor ze bedoeld zijn: vogels vliegen en zingen en bouwen nestjes, bloemen groeien en bloeien; ze zijn gewoon wat ze zijn'.

En mensen, zijn die wat ze zijn? Doen die waarvoor ze bedoeld zijn? Samen-leven tot heil van elkaar, tot eer van God, zorgen voor en genieten van zijn schepping? Maak je niet té bezorgd. Iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad. Wees wie je bent, leef je leven!

Niet bezorgd, zijn, je geen zorgen maken verder, het is dieper dan niet piekeren. Dat is het ook wel: niet te veel vooruitdenken over morgen of te veel terugdenken aan het verleden. Dat kan je ook belagen en bezet houden. Maar meer nog dan dat is het 'bezorgd zijn' waar Jezus het over heeft: je druk maken, je aftobben, je letterlijk een ongeluk werken, ik kan het niet laten even te citeren uit een boekje van ds Wim van der Zee, uit de jaren zeventig:¹

weet je nog van die zaligsprekingen? Dat we door God aanvaard zijn, dat we onszelf niet hoeven waar te maken, dat we een nieuwe opdracht hebben in dit bestaan: dat we trouw en rechtvaardig zouden bestaan in deze wereld? Wat zijn dat voor ondermaatse vragen en problemen: hoe houd ik me staande, hoe kom ik aan mijn trekken, hoe wordt mij recht gedaan, hoe krijg ik evenveel of liefst nog meer dan anderen? Is dát menselijk leven? Moet je je daarvoor aftobben? Was er niet wat anders?

Een mooie illustratie van waar we het over hebben vond ik toen ik tot mijn verrassing in (het televisieprogramma) Nieuwsuur een reportage zag een paar weken geleden van een kerk in Hoozevee, geleid door de ons welbekende voormalige Hilversumse collega, Wim Loosman. Zowaar was hij even te zien in de kerkdienst, maar vooral kwamen vrijwilligers aan het woord die vluchtelingen opvangen. Een verademing, de nuchtere en ontspannen manier waarop die bezig waren. Iets van rust en ziel en God en de verbinding tussen die drie voelde ik dat daar aanwezig was. Zoek rust, mijn ziel, bij God alleen en het oriëntatiepunt volgens Jezus in de bergrede: alleen God, niet God en de Mammon, maar wel: zijn koninkrijk en zijn gerechtigheid. Mij helpt het altijd om in plaats van koninkrijk 'koningschap' te lezen. Als we bidden 'uw Koninkrijk kome' dan vooral 'koningschap kome' denken, want dat helpt om het niet als een Verwegistan te zien. We drukken daarmee ons verlangen uit, niet naar een ander land, maar naar een ander regime, naar het voelbaar, zichtbaar, tastbaar worden van Gods diepste bedoeling met de aarde en met ons mensen, vrede en gerechtigheid als schering en inslag van de samenleving. Als ons wordt verteld over het Koninkrijk van God als iets in een verre toekomst, dan is de bedoeling dat dit vertellen ons in het hier en nu vervult met hoop en vertrouwen en inspiratie in een toekomst die niet zomaar binnen het bereik en vermogen van onze handen ligt, maar die wel op handen is en nu al zichtbaar kan worden in tekenen van dat Koningschap van God. En gelukkig op allerlei plekken zijn die tekenen er, even was dat stukje over de kerk en vluchtelingen in Hoozevee een voorbeeld daarvan voor mij.

En zo wordt dit op deze vijftigste dag voor Pasen, als er op veel plaatsen carnaval gevierd wordt - (tussen haakjes, viert u geen carnaval? Licht dat u niet zo? Mij ook niet. MAAR zo - maar wat een mooi feest is dat eigenlijk als je beseft dat het veel meer is dan een dom zuipfeest. Carnaval draait om kritiek op de (kerkelijke) macht, vrijheid, spot en omkering van conventies en hiërarchische verhoudingen.

Omdat iedereen verkleed is en veelal onherkenbaar, doet het er niet toe wie je bent en is iedereen gelijk. Waar hoog- en laagopgeleid elkaar tegenwoordig niet meer treffen en in hun eigen filterbubbels leven, is dat met carnaval wel anders. De hoogleraar drinkt een biertje met de loodgieter in de kroeg. Een PVV'er loopt de polonaise met een GroenLinkser. Identiteiten worden ontbonden en gangbare conventies verdwijnen. Er ontstaat een nieuwe wereld waar alles kan en mogelijk is. Net het Koninkrijk van God! Waarom vieren wij dat niet, terwijl protestanten tegenwoordig toch ook veel meer aan rituelen doen, vasten, As-woensdag, misschien ook maar eens carnaval?)²

Zo wordt het op deze vijftigste dag voor Pasen al een beetje Pasen, want 'zoek eerst het Koninkrijk van God

en zijn gerechtigheid en dit alles zal je bovendien geschonken worden'. Niet dat het vanzelf gaat en allemaal wel goed komt, wel iets van ontspanning en onbekommerdheid. Door Goede Vrijdag heen - Gods antwoord op de vraag aan het kruis 'mijn God mijn God waarom hebt U mij verlaten' is - 'ik heb je niet verlaten. Door de diepte heen is hij met ons ook als alles vastloopt, doodloopt, is hij zorgzaam aanwezig. Hoe? Door woorden die tot ons komen, door de Geest die ons leidt, door mensen die iets van zijn liefde uitstralen, in tekenen die ons ineens over een dood punt heen helpen. Zo zorgt Hij voor ons, vandaag en morgen en alle dagen. Amen.

©Stella Muns, www.deluistering.nl

Noten

¹W.R. van der Zee, *Uit de Bergrede*, pg 87

²internet: www.brainwash.nl/waarom-carnaval-meer-is-dan-een-dom-zuipfeest/guus-christiaans